

Alkotmányos harapófogó

ROSTÁS SZABOLCS

Bizonyára sokan ismerik a politikai vicc kategóriába tartozó találós kérdést, miszerint mi a különbség a szovjet és az amerikai alkotmány között. Válasz: a szovjet garantálja a szólásszabadságot, az amerikai pedig a szólás utáni szabadságot is.

Amennyiben hazai viszonyokra ültetjük át a hidegháborús poént, az elmúlt időszak bukaresti fejleményei, mindenekelőtt az alkotmánybírók ítélete alapján kijelenthetjük, hogy a román alkotmány éppenséggel a belpolitikai válságokat garantálja. Mivel a hatályos alaptörvény szerint Románia sem nem tisztán elnöki, sem nem parlamentáris rendszer, gyakorlatilag kódolva vannak a hatalmi ágak közötti menetrendszerű politikai konfliktusok. Újabb példák az, amelyet a bukaresti taláros testület döntése robbantott ki, amellyel arra kötelezte Klaus Johannis államfőt, hogy tegyen eleget az igazságügy-miniszter felkérésének, és váltsa le tiszttségéből az Országos Korruptióellenes Ügyészség (DNA) vezetőjét. De mielőtt felvázolnánk az alkotmánybírók ítéletének várható következményeit, álljunk meg egy pillanatra ennél a kérdésnél. A napnál is világosabb, hogy a román balliberális kormánykoalíció elsősorban nem Laura Kövesi személye ellen indított támadást, amikor arra hivatkozva kezdeményezte a DNA vezető ügyészét, hogy önkényesen, hatáskörét túllépve, alkotmányosértő és törvénytelen módon vezeti a nyomozó hatóságot. Mindamellelt, hogy Kövesitől is szabadulna, Liviu Dragnea szo-

ciáldemokrata és Călin Popescu-Tăriceanu liberális pártelnök elsődleges célja magának a korrupcióellenes ügyészségnek a gyengítése, a jelenséggel szemben immár több mint egy évtizede zajló küzdelem megakasztása. A két-kamarás román parlament házelnöki tisztségét is betöltő politikusok elsősorban személyes érintettségük okán, az ellenük zajló büntetőperok miatt ügyködnek a vádhatóság kiherélésén – ha megengedhet ez a plasztikus kifejezés egy ügyészség esetében. A Dragnea és Tăriceanu alkotta páros a párhuzamos állam, a legitimitás nélküli, a demokratikusan választott intézmények döntéseit „eltérítő” hatalmi szervek visszaéléseivel szembeni fellépés ürügyén tulajdonképpen azt szeretné megvalósítani, hogy jogelődjenek, a még 2002-ben, az Adrian Năstase vezette kormány idején létrehozott korrupcióellenes ügyészségnek (PNA) a min-tájára a DNA kirakatintézmény

vagy menesztésre jelölt személyeket. Ez az alkotmányértelmezés azért is meglepő, mivel éppen a talárosok korábbi ítéleteinek mond ellent. Mindazonáltal szertefoszlata az 1989-es rendszerváltás után bevezetett alkotmányjogi berendezkedést, miszerint Romániában – átmenetként az elnöki köztársaság és a parlamenti demokrácia között – amolyan félelnöki rendszer működik. Amely Traian Băsescu mandátumai idején alapvetően kifejtette hatását. Nos, az alkotmánybírók mostani állásfoglalása nem sok mozgásteret biztosít Johannis számára, aki adott esetben Románia nemzetközi partnerei előtt sem tudná megindokolni, miért nem hajlandó eleget tenni a talárosok akaratának. Ezek a nyugati szövetségesek ugyanis – akárcsak Băsescu felfüggesztésekor – szent és sérthetetlen fórumként tartják nyilván az alkotmánybírósgot, fel sem tételezve a testület-

A politikai alapon hozott döntések, valamint a mostani alkotmányos természetű jogi konfliktus is azt bizonyítja, hogy Romániában roppant sürgetővé vált az alaptörvény átírása, az alkotmányjogi berendezkedés tisztázása.

legyen csupán. Olyan, amely soha még eljárást sem indított volna az egykori szociáldemokrata miniszterelnök ellen, amely így elkerülte volna a börtönt.

Egyértelműek hát a PSD–ALDE-koalíció szándékai, amelyekhez kiváló jogi aláfestést kölcsönöz az alkotmánybírók ítélete. Ebben ugyanis a taláros testület tulajdonképpen lefargott az államelnök alkotmány biztosította hatásköréből: miközben eddig a főügyészeket az államfő nevezte ki és váltotta le, az alkotmánybírók mostani döntésükkel mindössze „diszpinty-szerepet” hagynak a köztársasági elnöknek, megszabva, hogy köteles jóváhagyni az igazságügy-miniszter által kinevezésre

ról azt, amit történetesen annak egyik volt tagja ismert el a napokban, mégpedig hogy politikai szimpátiák befolyásolják az alkotmánybírákat.

A politikai alapon hozott döntések, valamint a mostani alkotmányos természetű jogi konfliktus is azt bizonyítja, hogy Romániában roppant sürgetővé vált az alaptörvény átírása, az alkotmányjogi berendezkedés tisztázása, no és persze az alkotmánybírók kinevezésének politikamentesítése. E nélkül további mély és hosszú válságok várnak a hevenyészve összetákolts alkotmány, valamint az alaptörvényt politikai meggyőződésük alapján értelmező talárosok kénye-kedvének kitett országra.

Mi lett volna?

PATAKI TAMÁS,
MAGYAR IDŐK

Nem kell beszélni róla sohasem, de mindig mindig gondolkodjunk rá – aki határon túli magyarként eszmél a világra, akaratlanul is megfogadja Juhász Gyula intését, sőt, kissé abszurdnak is tartja, hiszen világeletemben szinte nem volt olyan nap, amelyen ne szembesült volna Trianon következményeivel, legyenek azok bármennyire hétköznapiak is. Ilyen léthelyzetben egyszer csak rádöbbenünk, hogy a Trianon-paradigmában éljük az életünket, s mint nyelv a gondolkodást, akaratlanul is ez a tragikus történelmi esemény szabja meg vagy irányítja sorsunkat. Ez tény, nem hit kérdése. Persze először tiltakozunk, utána mégis elfogadjuk, hogy az 1920. június 4-én aláírt békediktátum nemcsak az ország és a nemzet sorsát állította kényszerpályára, hanem külön-külön 15 milliónyi emberét is, a legszemélyesebb szinten.

A düh, a fájdalom és az elfogadás után óhatatlanul arra gondolok, hogy mi, magyarok a jelen világa mellett a „mi lehetett volna, ha” örökké visszatérő kérdésének bűvöletében éltük és éljük meg a kisebbségi sorsot. De lehet-e egyáltalán a „mi lehetett volna, ha” nyomasztó átoksúly alatt élni? Mert akárhányszor végigbolyongok szülővárosom, Dicsőszentmárton utcáin, a régi, sebzett pompájú épületek alatt annyiszor jut eszembe: mi lehetett volna, ha nem szakad meg a magyar világ folyamatossága? Hol tartanánk gazdasági, kulturális, infrastrukturális és szellemi téren? Vajon román szakközépiskola működne-e az egykori vármegyeházában, és csak román iskola az egykori magyar királyi állami népiskola Kós Károly

tervezte épületében? Vajon abroszos vendéglő működne a Pekry-kastélyban, vagy ugyanazok laknának-e a Villa-sor festői házaiban?

Vajon ugyanilyen csodálkozva kérdezi a románok legifjabb nemzedéke: hogyan kerültek ide Erdély közepébe a kétezres években a magyarok, s ugyan mit akarnak itt? A gond az, hogy ez a fajta értetlenség nem csak ott érhető tetten. Ti ott, a családban is magyarul beszéltek? Hol tanultál meg magyarul írni? Magyar iskolába jártál? Mindez arra figyelmeztet, hogy mi, magyarok még mindig nem ismerjük eléggé egymást. Nem azt, hogy vagyunk – Erdélyben, a Délvidéken, Felvidéken, Kárpátalján vagy a Muraközben –, hanem a hétköznapijainkat nem tudjuk elképzelni, s így immár a 98 év óta külön irányokba tartó életünket sem látjuk át.

Hívhatjuk a mai napot a nemzeti összetartozás napjának, és persze van ebben a szemléletben értékelendő igyekezet, amely arról szól, hogy kovacsoljunk szükségből erényt, mutassunk fügét a sorsnak, és ünnepeljük meg azt, hogy egy vérből valók vagyunk. De ettől még gyászszalagos marad június negyedike minden évfordulója, ameddig a Kárpát-medencei magyarságot lekezelő, jogaitól megfosztja vagy bántással háborúba viszi bármelyik trianoni utódállam. Amíg többen tüntetnek a fővárosban valamely eszement nemzetközi ideáért, mint a marosvásárhelyi egyetemért és a katolikus iskoláért.

Trianon évfordulóján gondoljunk veszteségeinkre, de még inkább az előttünk álló feladatokra. A Kárpát-medencei magyarságnak erőt kell mutatnia, és olyan fennkölt jelmondatokat kell mindennapi valósággá tennie, mint a minden magyar felelős minden magyarért Szabó Dezső-i programot, és olyan verseket kell véresen komolyan vennünk, mint Dsida magyar fohászának egyik legidősebb részét: „mikor felejtett, ősi szóra / kell megtanítani fiainkat, / mikor rémit a falvak csendje / s előtt a semmi árja minket / és szülni kell és nemzeni / s magunk képére kalapálni / ványadt gyermekeinket!”

Esetem a Magyar Nemzet utolsó számával

BARTALÁSZLÓ

Történt volt, hogy miután nem volt sikere a Múlt és jövő metamorfózisa című eszmefuttatásomnak egy erdélyi lapnál, gondoltam egy merészet és nagyot, és írástomat beküldtem a Magyar Nemzet napilapnak. Azt még el kell mondanom előljáróban, hogy cikkem té-

mája kapcsolódott a 2018-as áprilisi választásokhoz. Talán ezért nem merte vállalni az erdélyi lap, nehogy szövegem befolyásolni akarja a tisztelt olvasót. Tán még beavatkozásnak is tűnhetne, ha valaki ilyen szemüveggel olvasna. Emiatt is vettem a bátorságot és ismeretlenként beküldtem írástom megmértetésére a Magyar Nemzethez.

És jött a meglepetés! Válasz érkezett a lap főszerkesztő-helyettesétől, Gazda Alberttől: „írását köszönjük, természetesen közlésre alkalmasnak találtuk, igyekszünk helyet találni a napokban.” Váratlanul ért, nagyon megörvendtem, hogy a patinás lap valamelyik oldalán, sarkán, alján láthatom viszont sze-

rény írástomat! Én, az ismeretlen. Nagy sóhaj szakadt fel belőlem...

A napok emlegetése azért volt érdekes és aktuális, mivel alig pár nap, talán egy hét volt még hátra a választások napjáig. Az én témám is inkább arra volt kihagyva, hogy nosza, nincs mire várni, dönteni kell, el kell menni szavazni, nem lehet vacillálni!

A következő napokban minden reggel megvettem a lapot és kerestem a soraimat. Egy nap, két nap, három nap telt el...A hetedik nap beírtam a főszerkesztő-helyettesnek: netán megfeledezett az ígéretéről? Rendes volt, máris válaszolt. Elnézést kért, mondván, annyira feltorlódtak a kollegák írásai, hogy inkább azt javasolja,

ha beleegyezem, akkor másnap kora reggel beteszi az online oldalra...

Itt jött az időcsavar, amire én, szegény balek nem számítottam. Először is, alig két nap volt hátra a szavazás napjáig és reménykedtem, még beleférek az utolsó napon. A második, a tisztelt főszerkesztő-helyettes a délelőtti beírásomra még aznap délután válaszolt is a javaslatával, amit nekem jóvá kellett volna hagynom. Tulajdonképpen ez lett volna a lényeg! Az én időbeli beleegyezésem kellett az online oldalra való felkerüléshez. Balekségem csúcsa, hogy aznap délután és este sem nyitottam ki a számítógépet, így nem láthattam, amit nagyon kellett vol-

na. Így aztán kimentem az időből. Csak másnap déltáját olvastam az üzenetet és akkor már sejtettem, nincs tovább. Elszúrtam! Hiába választottam rögvést: igen, igen, mehet – már késő volt!

A választások utáni napok számomra szomorúan végződtek: 2018. április 11-én lehúzták a rolót. Aznap megszűnt a Magyar Nemzet napilap! 80 év után az utolsó lapszám került az utcákra. Így hát elmondhatom, hogy majdnem bekerültem a Magyar Nemzetbe. Éppen megszűnte előtt! Hát nem pech ez?! Kimaradtam a történelem egy szeletkéjéből...

Lett volna, mivel büszkélkedjek később az unokáim: a Nagy-papa benne volt a híres újság utolsó „táncában”, a hattyúdálában.